ד: הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

כי תבואו לראות פני. פירש רש"י דנפקא ליה מדכתיב רמוס חצרי דמשמע דהולך במנעליו ותימה הוא דנפקא הרואה (גרסת דף סב:) מפיק ליה מדכתיב של נעלך ויש לומר דהתם עיקר אגב הכא נימא ליה לאתויי ראייה כדכתיב כי תבואו לראות וכו':

דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה. והא דאמרינן (פסחים דף סב.) ערל וטמא משלחין קרבנותיהן (ד) דאע"ג דליתנהו בציאה התם מיירי בנדרים ונדבות שאין קבועין זמן בהבאת רגלים והאי קרא לא משמעי אלא בעולת ראייה דבעינן ביאה אך קשה לרבי שמעון דאמר פרק בתרא דמנו"ק (דף עז. ושם) וביום בא יקריב (ויקרא) מכ) בזמן שהוא ראוי לביאה יקריב בזמן שאינו ראוי לביאה לא יקריב ופשיט מהתם דמצורע לא ישלח קרבנותיו וכי לית ליה ההוא דדעיל דערל (ה) וטמא דמשמע דליכא מאן דפליג ולא מסתבר לאנלן דהתם במצורע לחוד והכא בשאר טמאים דהאי קרא בסתמא כתיב משמע דאכל טמאים קאי וכי תימא משום דכתיב בעיל מיעה שבעת ימים יספרו לו (שם) דמשמע בימי סיפורו דקאי דוקא אמצורע הא אפסקיה למילתיה וביום בא אל הקודש אל החצר הפנימית דדרשינן מיניה זו עשירית האיפה ועוד (ו) התם הוה ליה לאתויי להוה ערל וטמא למיפשט מינה דמשלח שפיר וגראה בעיני דהתם בקרבנות מצורע מצרעתו מייריי ובשמעתי לרפואה כי בעי לאתויי קרבנותיו חזר ונצטרע הלכך האי קרבן דמחוייב לא מצי מייתי כיון דלאו בר ביאה הוא אבל בנדרים ונדבות מבעי שפיר אף מצורע כמו שאר טמאים והתם האדכתי בדבר לפרש מהיא דערל וטמא משלחין קרבנותיהן ולא בעינן סמיכה כמו בהיא דהשולח מטאתו ממדינת הים דכל הגבו (גיטין דף כח: ושם) דפריך לה והא בעי סמיכה ומוקי לה בקרבן נשים או במטאת העוף דהתם בערל שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כמו מצורע או זב דאין טהרתו תלויה רק בדפואה ואפשר שלא יתרפא לעולם והוה ליה מחוייב קרבן הלכך טוב לנו שיבא בלא סמיכה אבל התם בגיטין יש לנו להמתין עד שיבא עוד האדכתי התם בפרק ג' דגיטין (שם): **דמרבה** ערל כי טמא. אמר הרב ר' אלחנן דהא דאיצטריך קרא דלעיל למעוטי ליה טומעטום ואנדרוגינוס ולא למעוטי מספק ערל התם אלינא דרבנן הוא דלרבי עקיבא לא צריך ומיהו אך קשה אמאי איצטריך מיעוט לערל גבי פסח תיפוק ליה מטמא וי"ל דהתם ממעטינן ערל שמתו אחיו מחמת מילה דלאו בטמא ומיהו זהו דוקא לפרש"י דמפרש התם ס) ערל שמתו אחיו מחמת מילה יש להעמיד הכי אבל לפר"ת ס) דמפרש שדומא מחמת הצער אבל מתו אחיו מחמת מילה הוי אנוס יש להקשות לרבי עקיבא דמרבה ערל כי טמא אמאי איצטריך קרא לערל דפסח תיפוק ליה מטמא ויש לומר (ו) דמהתם ידעינן ליה בעלמא כיון דמדמה ערל לטמא בפסח דדרשינן נמי מאים אים לרגות ערל בטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא אלא דערל בטמא הייתי אומר דפסח בא בעולות אבל אם בטומאה דהא מנא ידעינן לרגות ערל כי טמא מאים אים כי יהיה לרוש אז זב והתם לא כתיב רק טומאת לרעת חיבות ואנן אמרינן בדים אלו דבריהם (פסחים דף סז.) דלא דמי רק טומאת מת בלבד והשתא סוגיא דהכא פליגא אהנא דדים הערל (יבמות דף עב:) דקאמר דלא ליתמיט מנא דמרבה ערל כי טמא ובוקמא בדבי עקיבא ופריך ליה מהכא דערל וטמא פטורין מן הראייה ומשני שאני התם משום דמאים ומשמע דאפילו רבנן מודו בלומר לאו משום דמרבה ליה כי טמא אלא משום דמאים ומיהו י"ל דה"פ שאני התם משום דמאים דהכי מרבה ערל כי טמא אלינא דרבי עקיבא אבל לא שיבא ערל מעמא בנגיעה בטמא להכי לא תניהו גבי הדדי:

של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה. שלא יוכל להביא תשובה מעליתא להיפטר לגמרי דמכמה דברים מצי לפטור עצמו קצת כדאיתא בפרק הדר (עירובין דף פה.) יכולני לפטור כל העולם מדין של תפלה: **דליבא** מילתא דכתיב באורייתא דלא קייטתיה. לא בעי למימר שיעיד לו שקייים הכל דמנא ידע והא לא היה בדורו אלא היה אומר כך וכך דרשתי ועשיתי מעשה בוא והעידני שכן למדת גם אתה: **אמר** מי איבא אינש דאיל בלא זימניה. ל"ג אמר שהרי רב יוסף לא היה שואל כך שעל זה לא ממרן לו הש"ס כלום אלא הש"ס קא פריך ליה: **הוה** שביה גביה מלאך המות. דמספר מה שאירע לו בכר דהאי עובדא דמרים מגדלא נשיא בנית שני היה דהיתה אמו של פלוני כדאיתא בשבת (דף קד: ושם):

מוסיפנא

[א]מפנקי דכתיב [1]כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי תנא [2][ב]הערל והטמא פטורין מן הראייה בשלמא טמא דכתיב [2]ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה אלא ערל מנלן הא מני רבי עקיבא היא דמרבי [ג] לערל בטמא [3]דתניא ר' עקיבא אומר [3]איש איש לרבות את הערל ת"ר [4]טמא פטור מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה [7]רבי יוחנן בן דהבאי אומר משום ר' יהודה סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה יראה כדרך שבא [ד] לראות כך בא ליראות מה בא לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו: רב הונא כי מטי להאי קרא יראה יראה בבי אמר עבד שרבו מצפה לו לראותו יתרחק ממנו דכתיב כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי רב הונא כי מטי להאי קרא בבי [4]ובחבת שלמים ואכלת שם עבד שרבו מצפה לאכול על שלחנו יתרחק ממנו דכתיב [5]למה לי רוב זבחיכם יאמר ה' ר' אלעזר כי מטי להאי קרא בבי [6]ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו ומה תוכחה של בשר ודם כך תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בבי [7]ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ומה שמואל הצדיק היה מתיירא מן הדין אנו על אחת כמה וכמה שמואל מאי היא דכתיב [8]ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים עולים תרי משמע חד שמואל ואידך דאזל שמואל ואתייה למשה בהדיה אמר ליה דלמא חם ושלום לדינא מתבעינא קום בהדאי דליבא מילתא דכתבת באורייתא דלא קיימתיה רבי אמי כי מטי להאי קרא בבי [9]יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה אמר כולי האי ואולי רבי אמי כי מטי להאי קרא בבי [10]בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה' אמר כולי האי ואולי רבי אסי כי מטי להאי קרא בבי [11]שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן ה' [אלהי] צבאות כולי האי ואולי רב יוסף כי מטי להאי קרא בבי [12]ויש נספה בלא משפט [ה] אמר מי איכא דאזיל בלא זמניה אין כי הא דרב ביבי בר אביי הוה שביה גביה מלאך המות אמר ליה לשלוחיה זיל אייתי לי מרים מגדלא שיער נשייא אזל אייתי ליה מרים מגדלא דרדקי אמר ליה אנא מרים מגדלא שיער נשייא אמרי לך אמר ליה אי הכי אהדרה אמר ליה הואיל ואייתיתה ליהוי למניינא אלא היכי יכלת לה הות נקטיא [ז]מתארא בידה והות קא שגרא ומחריא

[ב]הערל שמתו אחיו מחמת מילה: הכי גרסינן **דמרכי ליה ערל כטמא: אים אים.** מזרע אהרן והוא צרוע או זב: **לרבות אם הערל.** שהוא כטמא שלא יאכל תרומה אם כהן הוא: **עבד.** שהוא חייב לרבו על שרבו מצפה ושואף מתי ילאהו יתרחק מעליו: **יתרחק מעליו.** אין הגיע יום שיהפך לו לשונא ורחקו ולוה שלא ילאהו שנאמר[ו] כי תבאו וגו': **פוכחה.** שמוכיח פשעו בפניו: **מאי היא.** מנא לן דמתיירא: **כולי האי ואולי.** כל היסורין הללו יקבל ועודנו בספק אם תהיה לו תקוה: **ויש נספה בלא משפט.** יש כלה ואין עון בידו ולא היה משפט[ח] לפשוט: **ומי איכא דאזיל כו'.** הש"ס קא בעי לה: **אמר ליה.** מלאך לשלומו: **אייתי לי מרים מגדלא נשייא.** הרוג את מרים המקלעת שיער הנשים: **היכי יכלא לה.** מאחר שלא הגיע זמנה: **הוא נקיטא מתארא בידה.** היתה אוחזת בידה האוד של תגור שקורין פורגו"ן: יקא

מפנקי. שאין הולכין בלא מנעל דאין אדם נכנס להר הבית במנעלו דכתיב מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי: **פטורים מן הראייה.** אין מחייבין לשלוח עולות לראותיהן על ידי שליח: **טמא.** אינו (חייב) בביאה שאינו יכול ליכנס למקדש דכתיב [1](כי מקדש) ה' טמא ונכרתה (במדבר יט): **ערל.** ישראל שמתו אחיו מחמת מילה: הכי גרסינן **דמרכי ליה ערל כטמא: אים אים.** מזרע אהרן והוא צרוע לו זב: **לרבות אם הערל.** שהוא כטמא שלא יאכל תרומה אם כהן הוא: **עבד.** שהוא חייב לרבו על שרבו מצפה ושואף מתי ילאהו יתרחק מעליו: **יתרחק מעליו.** אין הגיע יום שיהפך לו לשונא ורחקו ולוה שלא ילאהו שנאמר[ו] כי תבאו וגו': **פוכחה.** שמוכיח פשעו בפניו: **מאי היא.** מנא לן דמתיירא: **כולי האי ואולי.** כל היסורין הללו יקבל ועודנו בספק אם תהיה לו תקוה: **ויש נספה בלא משפט.** יש כלה ואין עון בידו ולא היה משפט[ח] לפשוט: **ומי איכא דאזיל כו'.** הש"ס קא בעי לה: **אמר ליה.** מלאך לשלומו: **אייתי לי מרים מגדלא נשייא.** הרוג את מרים המקלעת שיער הנשים: **היכי יכלא לה.** מאחר שלא הגיע זמנה: **הוא נקיטא מתארא בידה.** היתה אוחזת בידה האוד של תגור שקורין פורגו"ן: יקא

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ב מהלכות חגיגה הלכה ח סמג עשין רכו: **כב** ג מיי' פ"ז מהלכי תרומות הלכה י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' עקיבא היא דמרבי ליה לערל: (ב) שם כדרך שבא לראות כך בא לראות מה בא לראות בשתי עיניו אף לראות: (ג) שם בלא משפט ומי איכא כל"ל ותיבת אמר נמחק: (ד) תוס' ד"ה דמרבי וכו' ואע"ג וכו' קנוסים להם זמן: (ה) בא"ד לעיל דערל וטמא משלחין קרבנותיהן דמשמע דליכא: (ו) בא"ד ויעיל דהתם הוה ליה לאתויי ההוא דערל וטמא וכו' דמשלחין קרבנותיהן ספיר וגראה: (ז) ר"ח דמרבה וכו' וי"ל דמהתם ידעינן ליה בעלמא דכיון דמדמה ערל לטמא דכתיב נמי מאים אים לרגות ערל בטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא אלא דערל בטמא הייתי אומר דפסח בא בעולות דכתיב בקרבן נשים או במטאת העוף דהתם בערל שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כמו מצורע או זב דאין טהרתו תלויה רק בדפואה ואפשר שלא יתרפא לעולם והוה ליה מחוייב קרבן הלכך טוב לנו שיבא בלא סמיכה אבל התם בגיטין יש לנו להמתין עד שיבא עוד האדכתי התם בפרק ג' דגיטין (שם): **דמרבה** ערל כי טמא. אמר הרב ר' אלחנן דהא דאיצטריך קרא דלעיל למעוטי ליה טומעטום ואנדרוגינוס ולא למעוטי מספק ערל התם אלינא דרבנן הוא דלרבי עקיבא לא צריך ומיהו אך קשה אמאי איצטריך מיעוט לערל גבי פסח תיפוק ליה מטמא ויל דהתם ממעטינן ערל שמתו אחיו מחמת מילה דלאו בטמא ומיהו זהו דוקא לפרש"י דמפרש התם ס) ערל שמתו אחיו מחמת מילה יש להעמיד הכי אבל לפר"ת ס) דמפרש שדומא מחמת הצער אבל מתו אחיו מחמת מילה הוי אנוס יש להקשות לרבי עקיבא דמרבה ערל כי טמא אמאי איצטריך קרא לערל דפסח תיפוק ליה מטמא ויש לומר (ו) דמהתם ידעינן ליה בעלמא כיון דמדמה ערל לטמא בפסח דדרשינן נמי מאים אים לרגות ערל בטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא אלא דערל בטמא הייתי אומר דפסח בא בעולות כמו בטומאה דהא מנא ידעינן לרגות ערל כי טמא מאים אים כי יהיה לרוש אז זב והתם לא כתיב רק טומאת לרעת חיבות ואנן אמרינן בדים אלו דבריהם (פסחים דף סז.) דלא דמי רק טומאת מת בלבד והשתא סוגיא דהכא פליגא אהנא דדים הערל (יבמות דף עב:) דקאמר דלא ליתמיט מנא דמרבה ערל כי טמא ובוקמא בדבי עקיבא ופריך ליה מהכא דערל וטמא פטורין מן הראייה ומשני שאני התם משום דמאים ומשמע דאפילו רבנן מודו בלומר לאו משום דמרבה ליה כי טמא אלא משום דמאים ומיהו י"ל דה"פ שאני התם משום דמאים דהכי מרבה ערל כי טמא אלינא דרבי עקיבא אבל לא שיבא ערל מעמא בנגיעה בטמא להכי לא תניהו גבי הדדי:

מוסף רש"י

איש איש לרבות את הערל. כטמא אבל אמילת תרומה, דבכאן קרא תרומה כתיב, דכתיב (ויקרא כב) ונפש הבשר וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, והיינו תרומה דסגי ליה בהערב שמש (גבוזות ע"ג). יראה יראה. יָרָאֶה כתיב וקרינן יַרְאֶה, יראה כל זכורך את פני האדון, דמשמע שבאדם ריאה את הסכינה, יראה כל זכורך את פני האדון משמע שבאדון בא לראותך, הקיש המזבח לראייתך לראייתו, כדרך שבא לראותך כך בא לראות פני עיניו, אף כאן לראות מן הדם בשני עיניו של אדם (ולעיל ב. ועי"ש בתוספ' רש"י).

רבינו חננאל

ברבליו לאתויי מפנקי שנאמר כי תבאו לראות פני. תנא הערל והטמא פטורין מן הראיה אוקימנא לרבי עקיבא דמרבי ליה לערל מן הטמא שנאמר איש איש מזרע אהרן והוא צרוע ודחי ליה לערל מן התרומה בטמא ומפורש ביבמות פרק הערל בתחלתו. טמא פטור [מן הראיה] שנאמר ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה כו' ר' אלעזר כי מטי להאי קרא בבי לכו נא ונוכחה אמר ומה אחי יוסף לא יכלו לענות אותו בתוכחה כי נבהלו מפניו תוכחה של הקב"ה על אחת כמה וכמה. ועוד היה בוכה ואומר ומה שמואל הצדיק היה מתיירא מן הדין שנאמר ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ולא עוד אלא שביקש מרבינו משה לבא עמו שנאמר ותאמר האשה אל שמואל אלהים ראיתי עולים מן הארץ. עולים תרי משמע וכו'.

תורה אור השלם

1. כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי:

ישעיהו א יב

2. כי אם אל המקום אשר יבחר יי אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה: והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרכם וצאנכם: דברים יב ה-ו

3. איש איש מזרע אהרן הוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע:

ויקרא כב ד

4. וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יי אלהיך: דברים טו ז

5. למה לי רב זבחיכם יאמר יי שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לא חפצתי:

ישעיהו א יא

6. ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו:

בראשית מה ג

7. ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אתי ויאמר שאול צר לי מאד ופלשתים נלחמים בי ואלהים סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאים גם בחלמות ואקראה לך להודיעני מה אעשה:

שמואל א כח טו

8. ויאמר לה המלך אל תיראי כי מה ראית ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עלים מן הארץ:

שמואל א כח יג

9. יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה: איכה ג כט

10. בקשו את יי כל ענוי הארץ אשר משפטו פעלו בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי: צפניה ב ג

11. שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן יי אלהי צבאות שארית יוסף:

עמוס ה טו

12. רב אבל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט:

משלי יג כג

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד חתריה.

מסורת הש"ס

א) (יבמות עב:), ב) סס ע"ב, ג) [מוספתא פ"ח], ד) לעיל ב. סנהדרין ד: ע"ש ערכין כ: [תוספתא שם ע"ש], ה) [עיין תוספות בכורות כז. ד"ה נרסן], ו) [את מקבן], ז) [יבמות ס.], ח) בע"י: מפסמו, ט) [פסחים לו.], י) [עיין תוספות זבחים כב: ד"ה למבנה דף טו: ערל], כ) [יבמות ס.].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com